

De eerste generaties telefoontoestellen.

Houten toestel uit 1892

toestel	
Jaar	1892

De eerste toestellen werden op een muurplank gemonteerd, een tweede generatie was een herverpakking om op de tafel te kunnen zetten. Functioneel, maar qua vormgeving nog geen betekenis. De “écouteur” was langwerpige en de microfoon stond op het toestel gemonteerd. Een oproep werd opgezet door eerst aan een zwengel te draaien. Een telefoniste zette de verbinding op.

De skeleton of Eiffeltower van Ericsson

toestel	
Jaar	1893

De Zweedse telefoonfabrikant Ericsson ontwierp dit merkwaardig toestel omstreeks 1890. Het was het eerste waarbij microfoon en “hoortoestel” waren verenigd in de “microtelefoon”. Gezien zijn gelijkenis met de Eiffeltoren (*wereldtentoonstelling Parijs, 1889*) werd hij wel eens de “Eiffeltower” genoemd. Dit exemplaar is van Ericsson makelij, doch ATEA heeft dit in licentie gebouwd.

Toestel van de jaren 1920

toestel	
Jaar	1925

Na de eerste wereldoorlog had men ook kaas gegeten van vormgeving, vandaar dit “meubel”, dat paste op het bureau van een dokter of notaris. Let ook op de gebogen vorm van de hoorn, die zowel mooi is als ergonomisch.

De Art Deco periode: de “candlestick”

toestel	
Jaar	1928

Einde jaren 1920 vierde vormgeving hoogtij, vandaar deze “candlestick”. Er was geen plaats voor de bel, die discreet in een muurkastje werd gemonteerd. Deze mode kwam overgewaaid uit de States. Doet me steeds denken aan Al Capone maffia films.

.....

Postes microphoniques.

Ca 660

Modèle Ca 660 sans disque d'appel, pour installations et réseaux manuels.

Modèle Ca 665 avec disque d'appel, pour installations et réseaux automatiques.

Ces postes comprennent :

- Un support métallique émaillé noir ;
- Une fourche commutatrice ;
- Un microphone à capsule amovible avec support articulé ;
- Un récepteur à main en ébonite avec doublure en laiton (incassable) résistance 65 ohms.

Diamètre de la base : 135 m/m.
Hauteur de l'appareil : 286 m/m.
Poids net du modèle Ca 660 : 2,000 kg.
Poids net du modèle Ca 665 : 2,300 kg.

Ca 665

Tafeltoestel omstreeks 1930

toestel	
Jaar	1930

Ook hier vinden we de adem van art Deco. En eveneens hier werd de bel uitwendig geplaatst.

Ateaphones de table à sonnerie séparée

Ateaphone à sonnerie séparée A. 1008

Ateaphone à sonnerie séparée A. 1011

Het Nationaal toestel

Voor 1956: Bell en ATEA leverden elk hun tafel- en muurtoestel aan de telefoonmaatschappij RTT:

ATEA

Bell

In die periode na de tweede wereldoorlog nam de verspreiding van de telefoon sterk toe, zowel residentieel als bij bedrijven.

De RTT wenste een eenvormig toestel met RTT logo te leveren aan zijn klanten. Daarom werd in 1955 de tijdelijke vereniging "ATEA-Bell" opgericht.

Bedoeling:

- Gezamenlijk ontwerp "nationaal toestel" voor abonnees in overleg met RTT
- Identiek toestel zowel door ATEA als door Bell geproduceerd
- Bepaalde onderdelen werden in de ene, en andere in de andere fabriek gemaakt
- vanaf 1956 werd eerste "nationaal toestel" geleverd

Nationaal toestel uit 1956

Toestel	
Jaar	1956

In 1956 werd een eerste toestel gelanceerd, gebaseerd op een bestaand ATEA telefoon, maar herwerkt.

- basis: in zamac, een zinklegering, zodat het door eigen gewicht veilig blijft staan.
- Hoorn: uit bakeliet
- Had ook een draagbeugel (zie foto)
- Kon in zwart of wit (duurder) worden geleverd

Vooroorlogs
ATEA ontwerp
staat model

Nationaal toestel vanaf 1966

toestel	
Jaar	1966

In de jaren 1960 wordt plastic het basismateriaal van gans het toestel. Er wordt een metalen plaat in gelegd, zodat het veilig op een tafel blijft staan. Het is gebaseerd op de "assistant" een revolutionair ontwerp van Bell Telephone en een Duitse firma. Ook van andere fabrikanten (bv Siemens) zijn er gelijkaardige ontwerpen bekend.

Nationaal toestel uit 1977

toestel	
Jaar	1977

Half de jaren 1970 ontwierp ATEA een nieuwe styling, die ook werd weerspiegeld in dit toestel, dat samen met BTMC ontworpen werd. Het was niet alleen een eigentijdse vormgeving maar ook werd de assemblage gebaseerd op een nieuw fabricatieconcept. Slechts één enkele vijs moest worden losgedraaid om het toestel te openen. Men vindt ook al elektronica onder de motorkap.

Nationaal toestel uit 1982:

toestel	
Jaar	1982

In de telefoniewereld werd het klavier standaard. Door een druk op één van de toetsen werd een combinatie van 2 unieke signalen uitgestuurd, die ondubbelzinnig door de centrale werden herkend. Ook het doorsturen van een nummer kon veel sneller gebeuren. De vormgeving was een herziene en verbeterde versie van het vroeger ontwerp.

Nationaal toestel uit 1989:

toestel	
Jaar	1989
Basis ontwerp	Bell

De laatste generatie was van Bell. Het toestel had conform de toenmalige markt enkele geavanceerde mogelijkheden zoals handenvrij bellen, tien nummers stockeren en herhaling van het laatst gevormde nummer.

Nadien werd de markt van telefoons vrijgegeven, en werden enkel technische normen opgelegd.

Looptelefoons of "DECT"

toestel	
Jaar	Vanaf +/- 1995
Basis ontwerp	Siemens

Vanaf midden jaren 1990 waren in de huiselijke kring de zogenaamde "looptelefoons" erg populair. Zij hadden de flexibiliteit van een GSM (*vrij rondlopen in huis en tuin*), en hadden ook enkele van die zijn specifieke mogelijkheden zoals nummer van de oproeper weergeven, ingebouwd telefoonboekje enz. Bij meerdere telefoons in huis was er ook de "intercom" mogelijkheid.

Huistelefonie

Telefonie dient om mensen met elkaar te laten spreken. Zowel buitenshuis als binnenshuis. Men kan sneller en efficiënter samenwerken.

Binnenshuis telefoneren kon zowel in de woning zijn, als bij bedrijven groot en klein.

Zoals bij zovele nieuwe uitvindingen, was huistelefonie eerst bij de **superrijken**. De rijke burger die iets aan zijn butler moest bevelen. Madame die de meid moest hebben.

En leunders aan de deur? Een parlofoon kon hen buitenhouden.

Stilaan begon men aan **sociale woningbouw**, en was er een grote afstand tussen de voordeur en het appartement. En dat heeft geleid tot de democratisering van de huistelefonie.

ATEA was in deze branche marktleider, tot ze in de jaren 1980 door Zuidoost Aziatische firma's uit de markt werd geconcurrereerd.

De merknaam ATEA voor parlofonie is verkocht aan de firma CET Technics uit Luik, en wordt nog steeds aangewend, vooral op de Belgische en Nederlandse markt.

De huistelefoon anno 1900

toestel	
Jaar	1900

De huistelefoon anno 1900 situeert zich in “upstairs/downstairs” situaties. Mijnheer de notaris die aan het huispersoneel zijn instructies wil geven. Een connectie van het bureau van de notaris naar één of meerdere plaatsen in het huis.

Het is een houten toestel, met een hoorn waar eboniet op zit (een rubberderivaat), we zijn in de periode van rubberplantages in Congo.

De huistelefoon anno 1928

toestel	
Jaar	1928

Evenals in de “gewone” telefonie, zien we hier het gebruik van de “microtelefoon”. De notaris of bedrijfsleider kan iedereen bereiken door een druk op een knop

Parlofonie jaren 1945-1965

toestel	
Jaar	1945-1965

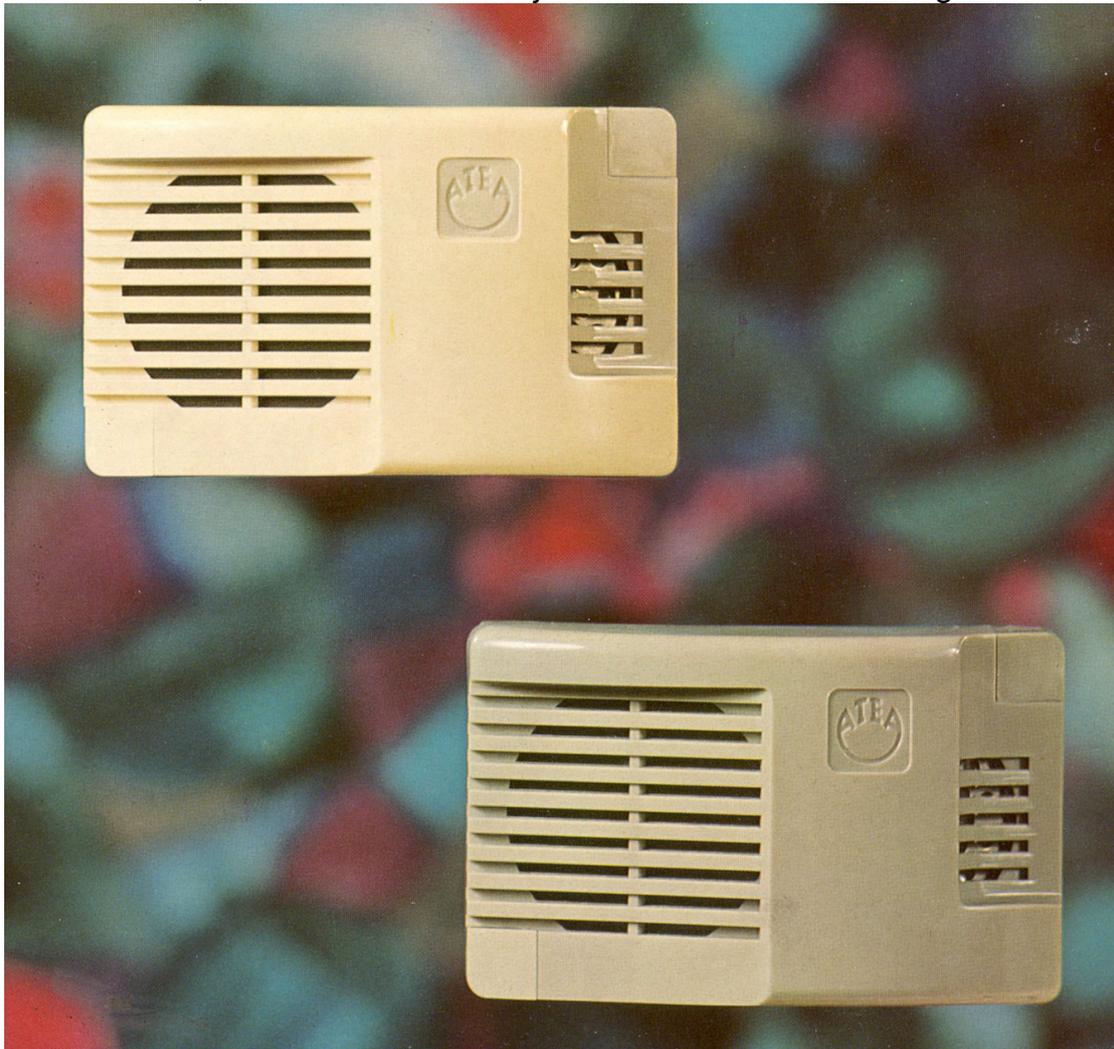
Na de tweede wereldoorlog kreeg de sociale woningbouw met appartementsblokken een grote uitbreiding. Dat leidde tot parlofoons, die “en masse” werden geproduceerd, en door elke elektricien geïnstalleerd.

Parlofonie jaren 1965-1975

toestel	
Jaar	1965-1975

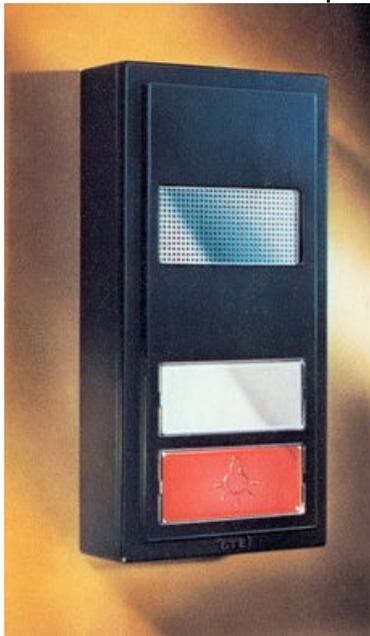
Het product was een succes, en kreeg een eigentijds kledje. Hier het binnentoestel, dat ook wel eens de bijnaam “de kleeborstel” kreeg

Parlofonie jaren 1975-1985

toestel	
Jaar	1975-1985

Ook de parlofonie volgde de ATEA huisstijl en kreeg de typische jaren 1970 look. Ook de deurluidspreker kreeg een gans ander uitzicht

Mobiele communicatie

In de tweede helft van de 20ste eeuw was **mobiele communicatie** voorzien voor hulpdiensten zoals politie, rijkswacht, civiele bescherming enz.

Vanaf 1977 voorzag de RTT ook civiele mobiele communicatie, maar dat was voor een kleine minderheid, met een eerder “primitief” systeem. De toestellen en batterijen waren vrij log.

In 1992 lanceerde Siemens zijn eerste GSM

In 1994 begon in België het eerste mobiele netwerk, die naam waardig met de oprichting van Proximus, een Belgacomdochter, gevolgd door Mobistar en Base (die in de beginperiode “Orange” heette).

Eerst en vooral werden business klanten geronseld, maar na enkele jaren werd stilaan een breder publiek aangesproken. Een belangrijke filosofiewijziging werd ingevoerd:

In plaats van bellen naar een plaats, wordt het bellen naar een persoon.

“mobiele telefoon” 1992

toestel	
Jaar	1992

In 1992 kwam Siemens uit met dit gigantisch toestel, dat bij de “directeur” in de auto werd geplaatst. Met zijn reuze batterij kon hij 12 uur “standby” zijn.

GSM anno 1997

toestel	
Jaar	1997

De Siemens S10 is een typische GSM van omstreeks 1997, zowel qua grootte als qua uitzicht, met een externe antenne. Met dit toestel kon men bellen en Sms'en sturen.

GSM anno 2003

toestel	
Jaar	2003

In het begin van de 21ste eeuw is de vormgeving veel meer gestileerd, en hebben de telefoons een aantal bijgevoegde functies zoals fototoestel, rekenmachine enz. Ook de antenne is verdwenen.

GSM of beter Smartphone vanaf 2011

toestel	
Jaar	2011

De GSM's worden "slimmer", en krijgen meer functionaliteit. Het worden eerder kleine handcomputers, die naast bellen en SMS'en, ook internet toegang toelaten. Organisatie's allerhande brengen allerlei "apps" uit om aangepaste functies uit te voeren.

Trendsetter is Apple, met zijn **iPhone**, maar daarnaast zijn ook een aantal anderen actief.

Deze deel-tentoonstelling over wooncultuur en telefonie is een realisatie van de “vrienden van het ATEAmuseum” in samenwerking met de Berchemse Heemkundige Kring.

Volgende personen zijn we erkentelijk voor het uitlenen van objecten

Carlos Bekaert
Willy Matheusen
Alex Sauwens
Louissette Van de Wauwer
Jan Verhelst
Karel Verhelst
Johnny Wellens

Inhoudsopgave

De eerste generaties telefoontoestellen.....	1
Houten toestel uit 1892.....	1
De skeleton of Eiffeltower van Ericsson.....	1
Toestel van de jaren 1920	1
De Art Deco periode: de “candlestick”	2
Tafeltoestel omstreeks 1930.....	3
Het Nationaal toestel.....	3
Nationaal toestel uit 1956	4
Nationaal toestel vanaf 1966	5
Nationaal toestel uit 1977	5
Nationaal toestel uit 1982:	5
Nationaal toestel uit 1989:	6
Looptelefoons of “DECT”	6
Huistelefonie.....	7
De huistelefoon anno 1900	7
De huistelefoon anno 1928.....	8
Parlofonie jaren 1945-1965.....	8
Parlofonie jaren 1965-1975.....	9
Parlofonie jaren 1975-1985.....	10
Mobiele communicatie.....	11
“mobiele telefoon” 1992	11
GSM anno 1997.....	12
GSM anno 2003.....	12
GSM of beter Smartphone vanaf 2011	13